

Topics: Saving a fetus on Shabbat; Saving a baby on Shabbat; Saving a *mumar* on Shabbat

הצלת עובר בשבת

א. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף ז.:-

מתני'. האשה שיצאה ליהרג - אין ממתנין לה עד שתלד. האשה שישבה על המשבר - ממתנין לה עד שתלד...
א"ר נחמן אמר שמואל: האשה שישבה על המשבר ומתה בשבת, מביאין סכין ומקרעים את כריסה ומוציאין את הוולד. פשיטא, מאי עביד? מחתך בבשר הוא! אמר רבה: לא נצרכה, להביא סכין דרך רשות הרבים. ומאי קמשמע לך? דמספיקא מחללינן שבתא, תנינא: מי שנפלה עליו מפולת, ספק הוא שם ספק אינו שם, ספק חי ספק מת, ספק כנעני ספק ישראל - מפקחין עליו את הגל! מהו דתימא: התם הוא דהוה ליה חזקה דחיותא, אבל הכא דלא הוה ליה חזקה דחיותא מעיקרא אימא לא, קמ"ל.

ב. רא"ש מסכת יומא פרק ח סימן יג

וכתב הרמב"ן ז"ל "משמע מתוך דברי בעל הלכות דמשום סכנת וולד ["וולד" כולל ג"כ עובר] לחודיה מחללין אפילו ליכא למיחש לדידה, דהיינו דגרסינן בשילהי פרק קמא דערכין (דף ז א) "האשה שישבה על המשבר ומתה בשבת מביאין סכין וקורעין כריסה ומוציאין את הוולד. פשיטא! מאי עביד מחתך בבשר בעלמא הוא! אמר רבא, לא נצרכה אלא להביא סכין דרך רשות הרבים. מאי קא משמע לך? דעל ספיקא מחללין שבת... ואיכא דסבירא ליה דאין מחללין משום נפלים, אלא עוברא שהריחה חששא דמיתה דידה היא, שכל המפלת בחזקת סכנה היא. וטעמא ד"יושבת על המשבר שמתה" טעמא אחרינא הוא, הרי הוא כילוד, דתו לאו ירך אמו הוא דלאו בדידה תליא אלא חי הוא ודלת נעולה בפניו, וליכא חששא [כלו' ליכא סיבה שלא לחלל] אלא דלא הוה ליה חזקה דחיותא. וספק נפשות להקל." ולא ידעתי מה צורך לכל אלו הדקדוקים, דלא משכחת סכנת עובר בלא סכנת עוברא ולא סכנת עוברא בלא סכנת עובר.

ג. שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום הכפורים סימן תריז:ב

עוברא שהריחה (ופניה משתנים אף על פי שלא אמרה צריכה אני) (ר"י נכ"ז); לוחשין לה באזנה שיום הכיפורים הוא; אם נתקררה דעתה בזכרון זה, מוטב; ואם לאו, מאכילין אותה עד שתתישב דעתה.

ד. משנה ברורה סימן תריז

שהריחה - מאכל וידוע שאם אין נותנין לה מה שמתאוה היא וולדה מסוכנים ואין נ"מ בין בתחלת עיבורה ובין בסופה:

ה. שער הציון סימן תריז ס"ק א

ומלשון רש"י משמע שהולד מתאוה, ואפשר דלא שייך זה כי אם אחר מ' יום, ועיין ברבנו מנוח, וצריך עיון:

הצלת תינוק בשבת

ו. תוספות מסכת שבת דף קלה עמוד א

בן שמנה הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו - נראה לר"י דעכשיו מותר לטלטל כל תינוקות שאין אנו בקיאים וכולם כמו ספק בן ח' ספק בן ט' ופעמים שהאשה מתעברת סמוך לטבילתה ופעמים שאינה מתעברת... נראה לר"י דמותר לטלטלו ולמולו בשבת אם אין ריעותא בשערו ובציפרניו כדאמר בפרק הערל (יבמות דף פ:): דאמרינן האי בר שבעה הוא ואישתהווי אישתהי.

ז. חזון איש יו"ד קנה:ד

יש טועין וסוברין דהנולד קודם ט' הוא נפל ומתיאשין הימנו ואינם זריזין ברפואתו וזו טעות אלא כל שגגמרו שערו וצפרניו הרי הוא ספק בן קיימא, וליש פוסקים הוא בחזקת ודאי בן קיימא, וחייבין להשתדל ברפואתו, ומחללין עליו את השבת ברפואתו. וכן מעידין עכשיו עובדות רבות דבני ח' חיים ומתקיימין.